

Fjellet - tinder og traverser

Av Torild Hage

Grålysning. Knitrende kuldegrader. Skiene glir lett gjennom februar morgenen. I horisonten strekker Sylmassivet seg med alle sine topper. Dagens plan er å gå Syltraversen over toppene i Sylmassivet, fra Templet i sør til Lille-sylen i nord.

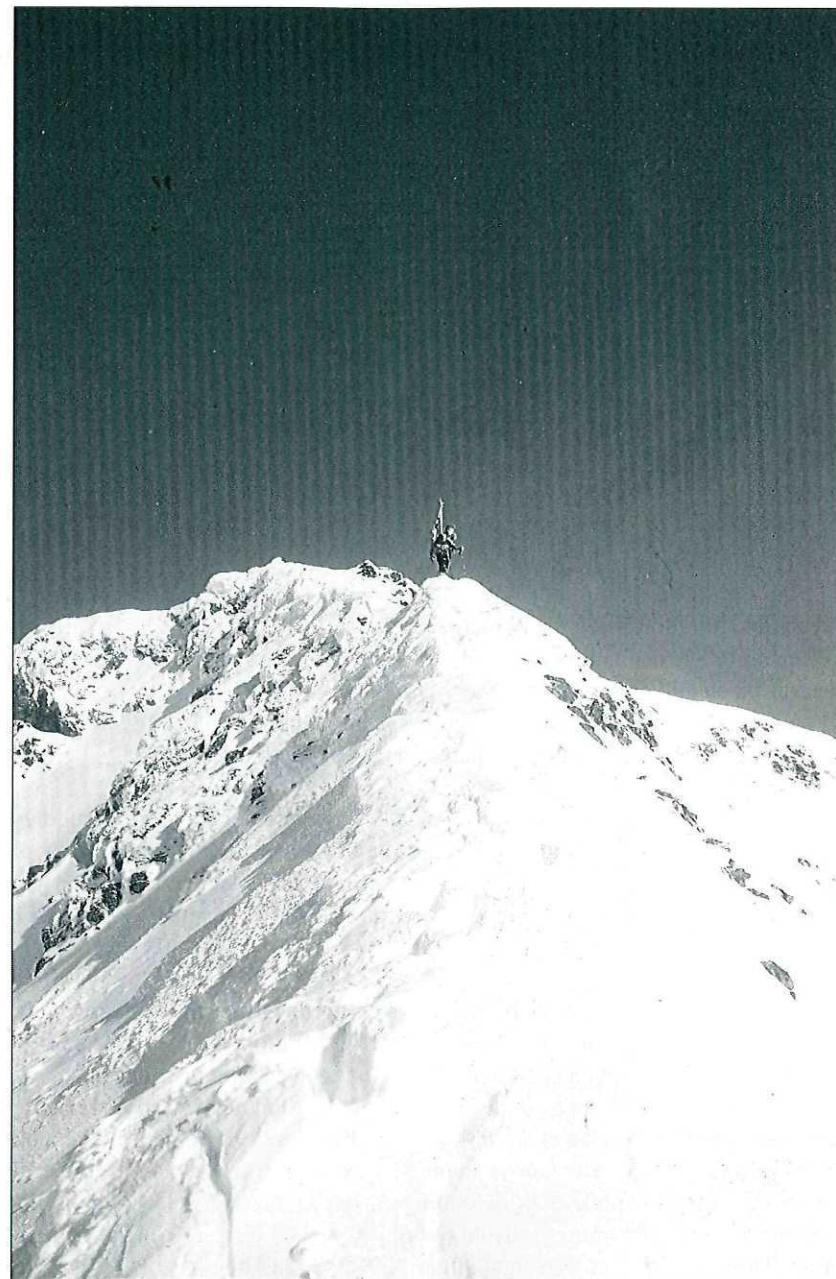
Morgenen lysner - det blir godvær! Vi føler en sitrende forventning til dagen som ligger foran oss. Etter noen få morgentimer har vi sollys dag, og vi kan starte oppstigningen mot Templet. Det er fint å være på tur. Det føles godt å slite litt i oppoverbakkene. Godt å vite at fjellet venter.

Vi forlater merking og "svenskemerking", her er ingen spor foran oss - faktisk skal vi ikke møte mennesker i fjellet i det hele tatt denne dagen. For meg er nettopp dette noe av sjarmen ved å ferdes utenom allfarvei. Å være i fjellet alene eller sammen med gode venner, langt borte fra hverdagens mas og rutiner føles uendelig godt. Fjellet utenom allfarvei kan dessuten by på særegne opplevelser - som å klyve opp på fjell og tinder, å få spennende og pirrende følelser ved å bevege seg i bratt terreng og å nyte utsikten som toppene gir deg. Dette er stadig til glede for meg.

Men er det toppen som er målet da, blir du stadig spurt om. Nei sier jeg til meg selv - det å være ute, å være på tur - det å mestre en vanskelig taulengde - det å slite i oppoverbakkene for å få belønningen i form av lekne telemarksvinger ned fjellsidene - det er det som er viktig! Men vokser du opp blant fjell og fjord på Vestlandet - ja da blir det naturlig å besøke fjellene, besøke toppene - og å ta med seg den "trangen til å komme opp" til andre deler av landet - og til utlandet for de saks skyld. Med slike tanker går dagens oppstigning raskt unna.

Like foran oss ser vi nå Templet. Eggen smalner framover mot toppen. Faktisk blir den veldig smal. Vi skifter til stegjern og skiene festes godt til sekken. Skistavene gir oss ekstra balanse. Da er vi trygge. Rolige klyver vi den smale eggen til Temples varde. Og utsikten til Syltoppen er belønningen. Syltoppen møter oss i full vinterdrakt i det gyldne morgenlyset, kneisende kvass og imponerende. Som en dronning blant fjellene. Vi nyter den storslagne utsikten - og forventningsfulle nærmer vi oss Storsylens topp.

Det tar til å blåse, da føles det ekstra trygt å kunne plassere solide stegjern i bakken. I god rytme beveger vi oss oppover langs eggen, eggen som binder

«Eggen smalner. Vi skifter til stegjern, og skiene festes godt til sekken».

Foto: Bjørn L. Basberg

toppene sammen som et bånd i høyden. På begge sider av eggen ser vi ned bratte fjellsider mot dalbunnen langt under oss. Spennende! Her gjelder det å konsentrere seg, bevege seg rytmisk, kontrollert og rolig. Beina må plasseres på riktig sted! Litt gufs i magen på de smaleste stedene, men det er som det skal være. Hva er det som venter oss bak neste stein - litt lengre fremme på eggen? Det vet vi ikke - og det bidrar til å gi turen spenning.

Så mange fine egger der er i Norge! Tankene glir til tidligere turer. Jeg minnes mange gode opplevelser i Jotunheimen. Pinsetur på ski over alle Bukkeholdstindene. Sommerturer i Skagastølstindene. Heldigvis er det mange fine egger som jeg ennå ikke har opplevet, egger eller rygger og traverser som det også kalles, som venter på meg. Trollatraversen i Innerdalen, ryggen fra Skardfjells sør-østre hjørne og til Store Trolla står høyt på ønskelisten. Den turen starter med 5-6 taulengders klatring, for så å fortsette med klyving langs det meste av eggen til Trolla. Klatring med bruk av tau og sikringsutstyr gir meg en ekstra dimensjon til livet i fjellet og utvider mine grenser. En vakker sommerdag er fin å bruke i en solvarm fjellvegg, langs en egg eller i et brefall med stegjern og isøks.

Og så er vi like under topphammeren på Storsylen. Her trengs det tau for å komme opp. Denne hammeren er blitt beskrevet for meg som nokså grei. Men det var på en solvarm april dag. Nå er hammeren dekket av snø som raser ned så snart du nærmer deg med stegjern og isøks. Men etter litt tid og arbeid, og en liten omgåelse av det bratteste partiet, er vi endelig oppe.

Det er en fin opplevelse å stå på toppen. Vi nyter vinter-riket, og forundres som så mange før oss over dette alpine massivet som står i stor kontrast til omgivelsene. Utsikten i det blå vinterlyset er minnerik. Mange topper har jeg stått på før, men det legger ingen demper på dagens opplevelse. Opplevelsen er ny og nå.

Men det er februar, dagen er på hell, restene av dagslyset må benyttes godt. Det krever litt forsiktighet, men det går greit ned fra toppen. Vel nede snur vi oss og synes at Syltoppen er imponerende herfra også. Opp over eggen til Lillesylen og videre siste del av eggen går greit unna. Men nå merker vi skikkelig at vinden har øket på. Den er så sterk at vi må bite oss fast i fjellet for ikke å bli feiet overende. Men snart kan vi spenne på oss skiene og er raskt fremme til traversens siste toppunkt. Og belønningen, det er nettopp lekne telemarkssvinger nedover den bratte fjellside - som seg hør og bør i en vakker solnedgang. Turen i mørket ut til Stugudal går vi i tilfredshet over det fjellet har gitt oss av nye opplevelser. En minnerik februarsøndag.

Opp topphammeren på Storsylen.

Foto: Bjørn L. Basberg

Langs Syleggen på ski.

Foto: Bjørn L. Basberg

Ti på topp

Av Ingebrigt Garberg

Det er mange slags «Ti på topp». Vi har Norsktoppen og Trøndersk musikk-topp. Så har vi bokhandlernes «Ti på topp» i førjulstria, og vi har ligningskon-torenes rankingliste som blir offentliggjort i september.

Selbu Orienteringsklubb har også sitt «Ti på topp»-opplegg, og det i ordets rette betydning. For oss som har drevet med orienteringssport på aller lågste plan gjennom en hel mannsalder, har turorientering vært et årvisst programinnslag i våre fritidsaktiviteter. Samtidig som dette har vært basis for vår o-trening foran de ukentlige treningsløpene på onsdagskveldene. Turorientering er et framifrå tilbud til alle som er glad i å ferdes i skog og mark. Det er et tilbud til turglade bestemødre og besteforeldre, og til minstemann i bæremeis på pappas rygg. Turorientering foregår som oftest i våre nærområder, der det er lettvinnt adgang til marka, men kan også forekomme oppe i de høgre områder såfremt det finnes orienteringskart. Det viser seg som regel at de som engang har starta jakta på de rød-kvite postflagga ute i skogen, som oftest henger med til langt opp i de «grånende hår». Selbu Orienteringsklubb ble stifta i 1967, og etter to år hadde klubben fått sitt turorienteringsopplegg i tradisjonelle former. Etter noen år begynte noen av klubbens ildsjeler å tenke på om man ikke kunne videreutvikle dette trimtilbudet. Og i 1981 fikk vi «Ti på topp». Dette er et tilbud for dem som liker utfordringer når søndagsturen står for døra, for dem som gjerne liker å strekke ut en del, og å klatre opp på de toppene som finnes. Det geografiske området for vårt trimtilbud er Neadalføret, og vi har vært over det meste som finnes av topper i Selbu og Tydal. Frå Kvittfjellet i nord, til Bukkhammeren i sør, frå Hevillen (Dragsten) i vest og til Storsylen i øst. Et fantastisk landskap å vandre i, og å gjøre seg kjent i. Og vi passerer massevis av fornminner og historie.

På vei mot de ti postene som settes ut hvert år, har vi vandra i general Armfeldt sine fotefar i traktene ved Bukkhammeren i Tydalsfjella, frå Østby og innover mot svenskegrensa. Det har vårt o-post på grenserøys 157 inne ved Bustvola. Akkurat i disse traktene fikk karolinerhæren sin skjebne besegla nyttårshelga i 1719.

Vi har hatt poster i Høgfjellet og ved Kvern fjellvatna, der selbyggene tok ut sine kjente kvernsteiner. Gjennom en periode på etpar hundre år var dette stor-industri i dalføret. Til sine tider et umenneskelig slit, der mange bukka under i vinterstormene i fjellet.

Så hadde vi gruvedrift i dalføret. Selbu Kobberverk var i si tid et betydningsfullt foretak. Koppårmalmen i Selbu- og Tydalsfjella ble oppdaga allerede på sekstenhundretallet, men kåppårdrifta fikk aldri samme omfang som vi kjenner